

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС «ВИНАХІД РОКУ» ЯК ДЗЕРКАЛО ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Л. Й. Глухівський

Навесні 2010 року буде відзначено кращих вітчизняних винахідників, які брали участь у Всеукраїнському конкурсі «Винахід-2009».

У листопаді 2009 року розпочала роботу експертна група, яка підбиває підсумки трьох турів цього конкурсу та готує подання Конкурсній комісії для затвердження висновків.

Всеукраїнський конкурс «Винахід року» Державний департамент інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України проводить щороку в усіх регіонах України з 2000 року. Мета заходу — популяризація винахідницької діяльності серед широких верств науково-технічної громадськості України, заохочення виробників до впровадження результатів інтелектуальної праці у виробництво, а також виявлення найталановитіших і найперспективніших розробок, привернення до них

уваги вітчизняних та іноземних інвесторів і підприємців.

Вашій увазі пропонується інтерв'ю голови Експертної групи конкурсу, першого заступника директора ДП «Український інститут промислової власності», доктора технічних наук **Л. Й. Глухівського**.

Кор.: У Положенні про конкурс зазначається, що в ньому можуть брати участь підприємства, установи, організації, дослідницькі групи тощо незалежно від їх відомчої підпорядкованості, форм власності та місця знаходження, а також окремі фізичні особи. А які винаходи можуть подаватися для участі в конкурсі?

Л. Й.: Конкурс проводиться за 17-ма номінаціями, серед яких — кращий винахід року і кращі винаходи серед молоді, жінок та в галузях агропромислового комплексу, біотехнології та харчової промисловості, будівництва, медицини й фармакології, металургії, транспорту, збереження навколишнього середовища, задоволення життєвих потреб людини та ін.

У номінації «Кращий винахід року» та «Кращий винахід року в регіоні» беруть участь усі представлені на конкурс винаходи (корисні моделі), а в номінації «Кращий винахід року серед молоді» — винаходи (корисні моделі), серед винахідників яких щонайменше одному на рік конкурсу не більше 30 років.

Галузеві номінації винаходів, представлених на конкурс, учасники конкурсу визначають самостійно й позначають у бланках заяви та анкети.

З усіх об'єктів інтелектуальної власності до участі в конкурсі приймаються тільки винахо-

ди та корисні моделі, які охороняються чинними патентами України. Перевага надається винаходам та корисним моделям, які мають вагоме значення для розвитку науки і технології, а також підвищення якості життя та активізації діяльності людини.

Враховується також продаж ліцензії в Україні чи за кордоном, ступінь розробки технічного рішення, термін, необхідний для його впровадження, і строк окупності впровадження, збільшення обсягу постачання продукції, виробленої із застосуванням винаходу, або покращення її якісних характеристик, обсяг потенційного ринку споживачів (сегмент ринку, на який розраховано нову продукцію, технологію тощо за патентом) в Україні та за кордоном.

Якщо кілька винаходів об'єднані функціонально й спрямовані на досягнення єдиної мети та складають серію, то кожен з них оформлюється та подається на конкурс окремо. Під час аналізу та оцінки таких винаходів береться до уваги комплексність вирішення проблеми.

До участі в конкурсі не приймаються винаходи та корисні моделі, які посіли призові місця в попередніх конкурсах «Винахід року»; а також ті з них, патенти на які на дату оголошення конкурсу втратили чинність.

Кор.: *Для визначення кращих серед кращих у процедурі аналізу та оцінки конкурсних винаходів встановлено певні критерії. У чому вони полягають?*

Л.Й.: Щороку створюється Конкурсна комісія для аналізу й оцінки конкурсних робіт та визначення переможців. Вона складається зі співробітників Державного департаменту інтелектуальної власності, Державного підприємства «Український інститут промислової власності», Національної академії наук України, Всеукраїнської асоціації патентних повірених, Всеукраїнської асоціації інтелектуальної власності, Товариства винахідників та рціоналізаторів України, Українського інституту науково-технічної та економічної інформації, філії «Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг» Державного під-

приємства «Український інститут промислової власності» (УкрЦПП), а також представників громадських, наукових організацій і вищих навчальних закладів.

До критеріїв оцінки винаходів (корисних моделей) можна віднести: вид охоронного документа, відповідність загальнонаціональним пріоритетам, рівень винаходу, інноваційну та економічну привабливість винаходу, показники бізнес-плану тощо. Саме вони формують загальну кількість балів для учасників конкурсу.

Аналіз та оцінка конкурсних робіт проводиться в три тури. Спочатку відбувається перевірка конкурсних матеріалів на їх комплекtnість та відповідність вимогам Положення про конкурс, при цьому попередня оцінка представленої винаходу (корисної моделі) здійснюється Оргкомітетом. Протягом листопада він формує масив конкурсних робіт і підбиває підсумки першого туру.

До другого туру конкурсні роботи відбирають за кількістю набраних за попередньою оцінкою балів. Критерій відбору — $n \geq 0,1 N$, де n — виставлений даному винаходу бал, а N — найвищий бал серед усіх винаходів.

Науково-технічна експертиза конкурсних робіт відбувається в другому турі. За встановленими критеріями Експертна група, утворена з кваліфікованих експертів Державного підприємства «Український інститут промислової власності», виконує повторну оцінку конкурсних матеріалів, а також аналізує актуальність представлених робіт, глибину та оригінальність технічного рішення, нестандартність і комплексність підходу, інші якісні аспекти. З урахуванням цього Експертна група має право колегіальним рішенням додати до загальної оцінки винаходу від 5 до 20 балів. До 1 лютого наступного року Експертна група підбиває підсумки другого туру й визначає претендентів на перемогу в кожній номінації.

Результати другого туру Конкурсна комісія розглядає в третьому турі. При цьому здійснюється остаточний аналіз та визначається оцінка конкурсних робіт. За підсумками тре-

того туру Конкурсна комісія до 15 березня наступного року підбиває підсумки та колегіально виносить остаточне рішення щодо переможців конкурсу.

Кор.: *Хто здійснює організаційне забезпечення конкурсу?*

Л.Й.: Науково-методичне та організаційно-технічне забезпечення Конкурсу та загальна координація робіт з його проведення покладаються на Оргкомітет, який складається з працівників УкрЦППП, про який уже згадувалося. До його основних завдань належать приймання та реєстрація матеріалів, які подаються на конкурс, їх оцінка згідно з встановленими критеріями, забезпечення перевірки відповідності матеріалів умовам конкурсу, систематизація та узагальнення висновків Експертної групи та Конкурсної комісії, підготовка та проведення фіналу Конкурсу.

Кор.: *Процедура подання документів на різноманітні конкурси та їх набір начебто всім відомі: заява, анкета та ін. Чи є якісь відмінності у формуванні пакету матеріалів від загальноприйнятих правил?*

Л.Й.: Звичайно. Подаючи документи на цей конкурс, необхідно додати копію патенту винаходу (корисної моделі), повний опис винаходу, розрахунки економічного ефекту від впровадження винаходу та потенційного обсягу ринку споживачів продукції, технології тощо за патентом і прогнозовані темпи зростання його виробництва. Якщо цей винахід чи продукція, виготовлена завдяки впровадженню винаходу, експонувалися на міжнародних виставках, то необхідно подати документи, які це підтверджують.

Кор.: *Відомо, що нагородження переможців відбувається навесні в Міжнародний день інтелектуальної власності, який відзначається за ініціативи Всесвітньої організації інтелектуальної власності...*

Л.Й.: Так, переможцям конкурсу в номінаціях «Кращий винахід року» і «Кращий винахід року серед молоді» вручаються дипломи I, II, III ступенів. Переможцям у галузевих номінаціях та в номінації «Кращий винахід року в регіоні» вручаються дипломи. За оригінальність та нетрадиційність підходу до вирішення технічної проблеми запроваджуються заохочувальні нагороди. З числа фіналістів Конкурсна комісія обирає претендентів на нагородження медалями ВОІВ. Золоті медалі Всесвітньої організації інтелектуальної власності вже отримали понад 60 вітчизняних винахідників.

Кор.: *Лево Йосиповичу, конкурс «Винахід року» триває вже майже 10 років. Чи можна зробити якісь узагальнюючі кількісні та якісні висновки?*

Л.Й.: Спочатку звернемося до статистики. Ось, наприклад, тільки за останні п'ять років до участі в конкурсі подано 1 635 винаходів. З них до другого туру пройшло 935, тобто більше половини. Це, безумовно, хороший кількісний показник. До складу учасників входять як юридичні, так і фізичні особи, їх співвідношення — приблизно 50/50.

Якщо говорити про якісний показник, то варто зазначити, що конкурси «Винахід року» відображають сучасні тенденції економічних процесів.

За поданими на конкурс винаходами можна визначити успішні галузі та їхні потреби, а також кращі виробничі колективи. Деякі з них подають матеріали на конкурс уже кілька років поспіль. Це говорить про те, що вони знайшли й зайняли власні ніші на вітчизняному ринку й за кордоном і намагаються утримати позиції за рахунок переорієнтування на повсякденні потреби для покращення якості життя людини за допомогою інноваційних технологій.

*Інтерв'ю підготувала
Лариса ДЕМИДОВА*

